

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Sibiu în 22 Februarie 1884.

Fiori reci ne străbat inima la scrierea acestor rînduri. Fiori reci stîrnesce în noi urita hidră de care este stăpînit aproape întreg continentul, și care cu nume comun se numește anarhie. Pretutindenea și-a infipt ea cortul domniei sale, armele ei sînt dyuamithul, arme teribile, cari nimicesc viața, averea, produc disordine în viața socială, restoarnă toate temelile aședemintelor statului, și sdruncină siguranța publică a clasei muncitoare. În urma ei rămîne pustie și amar spriginite de sîlbătăcia naturii omului aduse la marginea desperărei.

Cu începutul acestui secul sciința a luat un avînt puternic, și dacă ne sînt permise gradațiunile, trebuie să punem la locul prim chemia. Acest avînt îmbucurătoriu se vede astăzi rîsbunat prestemăsură, și nu scim în care parte cumpănesce greutatea. Desfrînul pasiunilor omenesci și-a ales de mijloace produsele sciinței cu cari vrea să restoarne ordinea socială de pre continent. În adevăr tristă aparițiune. Anarhia și-a lătit terenul de activitate pretutindenea, bombele de dyuamit sînt aședate din distanță în distanță pe rețeaua căilor ferate, și esplodînd distruge viața elementelor celor pacinice chemate a susținea prin muncă societatea ome-nească.

Ca product al destrăbălărei morale potențate la fanaticism anarhia nu mai cunoaște margini. Și ceea ce ne însuflă serioase ingrigiri este gradul la care a ajuns ea astăzi. Proclamată în timpuri și între impregiurări anormale, și lătită cu multă sirguintă, anarhia începî a lua forme mai pronunțate, și a se manifesta în toată crușimea ei. Urmarea naturală a fost reacțiunea din partea puterii statului. Odată ajunsă aceste forțe față în față au început a se oțeli și una și alta. Și astăzi vedem că anarchiștii lucră la opera lor de desastru cu o tărie sufletească, pre care noi o numim fanaticism, ei însă se consideră de martiri, și vedem că și lumea începe a-i privi cu asemenea ochi.

Priveștiștea îngrozitoare ni se prevestea din depărtare cu vuet asurđitor. Russia fu mai mănoasă în această privință. Nihilismul în Rusia a luat în timpul mai nou dimensiuni enorme, cărnua nu i a putut rezista nici formidabila putere armată, de care ea dispune. Și a trebuit să suferim sdruncinări anuciîndu-ni-se din ți în ți atentate peste atentate până la 1 Martie 1881, când ne-a adus firul telegrafic scirea despre asasinarea țarului Alecsandru II.

Față cu represaliile cele mai severe s'au pus în mișcare fanaticismul jertfirei de sine și Russia ne-a dat probe până unde poate merge un asemenea fanaticism.

Paralel cu nihilismul din Russia și-a urmat calea socialismul în Germania, îndreptat și el contra ordinii sociale. Și a trebuit să vedem cele mai teribile atentate contra bêtărului Wilhelm, sub care s'a făcut unitatea Germaniei, a trebuit să vedem represalii din partea puterii statului, a trebuit să se proclame starea de asediu asupra principalelor cîmburi ale sciinței moderne, stare de asediu, care se promulgă din an în an și este în vigoare și astăzi.

Ce s'au întemplat prin Francia e în stare se închiege sîngele în om. Între impregiurările cele mai critice când vrăjmașul strein domnia în țeară hydra terrorismului își ridică capul ca vrăjmaș intern, și ea a distrus toate fără privire în dreapta și stînga. Starea excepțională fu sistată prin proclamarea amnestiei generale. Republica se cređu destul de puternică spre a întimpina pericolul anarhistilor. Dictatorul de odinioară, incarnațiunea revanchei, Gambetta, și lăsă scaunul presidențial spre a spune parlamentului Franciei că republica se simte destul de tare spre a putea strînge la sînul ei de mamă pe fii cei rătăciți. Și astăzi dupa doi ani de ȳile parlamentul Franciei a făcut lege pentru oprirea manifestațiunilor anarhistice, primul pas spre represalii.

Mai multe decît toate se pare că va avea de suferit Anglia. Omorurile crunte sevêrșite de Fe-

nieni, esplosiunile fără număr de bombe au umplut de teroare toată lumea, și Anglia a trebuit să ceară și conlucrarea Americii în apărarea contra selbatecei anarhii.

Singuri noi eram cruțați de aceasta lepră universală. Întrușiți în loialitate cătră monarch și instituțiunile țerei numai după nume cunoșeam anarhia. Răbdurii dela natură și dispuși prin religie la sperarea lucrurilor tot mai bune, cetățenii Austro-Ungariei trăiam între impregiurări normale scutiți de anarhie prin iubirea și stima reciprocă pe de o parte și ingrigirea părintească a guvernului de altă parte. Acuma însă ne vedem și noi isbiți de hidra anarchismului. Casurile criminale din Viena și giur au silit pe guvern la luarea de măsuri excepționale. Destrăbălarea generală e boală lipicioasă, și ea mai ales în timpul din urmă ni s'a prezentat ca epidemie cronică universală.

Din Austria anarhia a trecut la noi, și cu durere am observat, că ea fu provocată de unii oameni singuratici fără inimă, și explotată de unii fanatici, pentru ce scopuri, nu scrutăm acuma. Cunoscută sub numele de antisemitism, anarhia la noi se făcu stăpînă asupra inimilor domoale și blânde a le junimei. Și ne este încă în proaspătă memorie propaganda printre junimea dela universitatea din Budapesta. S'au pornit apoi resvrătirile prin prigonirea jidanilor. Și am vedut scene ca cele dela Pojon, Zala-Egerszeg etc. cari cu puțin diferau de cele de prin secul trecut.

Trebuie să ne tragem seama cu curentul anarchic mai ales acuma, când după cum ne arată semnele, el nu se opresce numai pe terenul de până acuma, adecă de a lucra contra formeii guvernerii de stat, ci a intrat deja și în viața socială și cea privată, distrugînd și aici fără cruțare.

Reacțiunea față cu acest curent primejdios se rađimă în mare parte și pe umerii scoalei și ai bisericeii. Scoala este chemată a forma caracterele, a predica din catedră iubirea de-apropelului, iubirea de ordine, iubirea și stima față cu legile statului. Chemarea bisericeii nu o mai accentuăm.

Fiori reci străbat inima noastră contemplînd tristul tablou, ce ni se infățișează înaintea ochilor noștri. Da. În scoală pe căi furise au băgat oameinii politica, care întru nimica nu va contribui la formarea caracterului băiatului. În biserică mîni nechemate mesteșugesc fără nici un scrupul și vreau se provoace cu forța anarhia. Semne sînt de ajuns până acuma.

Trist, de tot trist și posomorît tablou, la a cărui contemplare vrînd nevrînd trebuie să exclamăm; „Videant consules“.....

Semne și minuni.

„De nu veți vedea semne și minuni nu veți crede.“ După această sentență biblică ar trebui se credem serios, căci semnele s'au ivit, și minunile încă pot urma. Și dacă am crede, ar trebui se spunem tuturor, celor ce li se cuvine a scî, că jurnalul cel nou în perspectivă, despre care luasem o scurtă notiță, se va înființa, și mîne-poimîne ne vom întâlni în arena publicistică cu un contrar inverșunat, care își va îndrepta săgețile sale inveninate togma în contra noastră. Așa a eșit vestea în țară și până una alta ea se sustine cu multă cerbicie. Cu toate că e vorba de o întreprindere, despre care acum nu putem scî cu siguritate, dacă se va realiza sau ba, de cređut însă putem crede, căci a crede nu este păcat, totuși nu va fi lucru de prisos a cumpănerios mai întîeu necesitatea apoi motivele, ce indeamnă pe domii anteprenori a fonda un jurnal nou. Osteneala ni se va respălăti cu prisos în lumea aceasta de cătră fondatorii cu intențiunea, în cealaltă de cătră cel atotputernic, care cunoaște intențiunea.

Se vedem deci cum stăm în stadiul de acuma al lucrului.

Oare este necesitate de a se mai înființa un jurnal nou și încă togma din partea unor băr-

bați de ai noștri, a căror vederi politice și bisericesci, judecînd după antecedentele din trecut, până ieri alaltă ieri erau identice cu ale noastre? Înțelegem și noi dorința esprimată mai în anii trecuți de a se da publicului român un ȳiaru, care se apară în toate ȳilele și se țină mai cu înlesnire seamă de toate aparențele politice de ȳi,* — dar noi credem, că reprezentanții acestei idei de altmintrenea salutarie, nu sînt bărbații cari umblă cu jalba în profap mai cu samă dela finea anului trecut, bărbații, cari sînt în fruntea afacerilor noastre bisericesci. Ideea unui jurnal de toate ȳilele a emanat din altă parte și cu scopul învederat, de a da ideei passive, politice de negațiune absolută un sprigin și mai puternic. Nu voim să discutăm, dacă ideea de passivitate politică, așa precum s'a manifestat ea în evoluțiunile sale la Românii din Transilvania, mai are lipsă să fie accentuată și într'un jurnal de toate ȳilele. Pentru afirmarea unei negațiuni politice, care nu mai are nici o îndreptățire actuală, după ce faptele și rezultatele au desmînțito de mult încă, — nu mai este lipsă de un asemenea jurnal. A sta cu mîinile în sin și a privi pasiv, cum se domoralisează ȳi de ȳi poporul român din Transilvania prin neparticipare la alegeri sau mai bine ȳicînd prin participare în folosul străinilor și în paguba noastră — pentru astfel de joc hasard politic sînt prea de ajuns cele trei foi, cari reprezentă politica pasivității. Și totuși scopul, ce vrea să-l urmărească consorțul, de care ne este vorba, este apărarea principiului de passivitate proclamat de nou în conferința din anul 1881. Aceasta o scim din întreita desmînțire în un ȳiaru german din loc, desmînțire, cu care au pășit pentru prima dată ca pasivisti atleții principiilor de activitate ale fericitului Șaguna. Va se ȳică contingentul pasivistilor se sporesca cu vesce elemente, cari au reprezentat dela început un principiu cu totul contrar celui de astăzi. Nu scim cum va întimpina generalitatea pasivistilor aceasta trupă desertată, care vrea să fie acum ea în fruntea luptei, purtătoarea drapelului. De altmintrenea nu e treaba noastră a constata creditul ce-l au anteprenorii la prietenii lor de nou încuscriți. Va fi destul să ȳicîm, că vechii pasivisti nu vor privi fără oare care gelosie la zelul precipitat al neofitilor. Dar după semnele de până acuma scopul adevărat al anteprenorilor este cu totul altul. Pasivitatea va fi numai firma cea ademenitoare, un fel de captatio benevolentiae a publicului, ear scopul rezervat este a nimici „Telegraful Român“ și cu acesta deodată și tipografia arhid. gr. or. veđi doamne, pentru că foaia noastră în urma unui incident și a schimbă personalul vechiu conservîndu-și însă intactă programa staverită în mod testamentariu de fondatoarele ei — fericitul Șaguna. Deci resbunare cu ori ce preț — Romanus injuriae memor esse solet și de aceea jos cu toate acuișițiunile positive bisericesci dacă, acele nu mai sînt concređute în mîinile acelora, cari au conlucrat însiși la fundarea și susținerea acestui organ și a tipografiei noastre.

Este o mare ficțiune, când anteprenorii se cred a fi unicii reprezentanți ai ideilor, principiilor și tradițiunilor șagunaiane, pe care voiesc să le apere ca noi militanți într'o oaste, care mereu a dat năvală asupra principiilor nemuritoriului arhieru. Într'adevăr mare vanitate și ficțiune! Și dacă această ficțiune nu s'ar presenta în forma, în care ea ni s'a prezentat, am lăsa pe respectivii să se legene în acest deliriu dulce, i am lăsa să creadă, că e de ajuns ca cine-va să se adăpostească la umbra unui bărbat mare cît timp trăscesc acesta, pentruca după moartea lui să se considere de esecutor legal exclusiv al testamentului. Dar ni se pare că succesiunea în principiile și ideile unor bărbați mari diferesc foarte mult de succesiunea comună. În averea unui părinte trupesc poate suc-

* Această idee se pare a se apropia de realizare. A se vedea Anuciul publicat la alt loc. Red.

cede și un fiu ingrât, dar în moscenirea ideală ce ne o lasă un bărbat mare și meritat nu putem succede decât luându-ne acele idei salutare ca îndreptari pentru atitudinea noastră. Numai prin fapte ne putem așeza demni și legitimi succesori ai marului Archipăstoriu. Și oare bărbații, cari vor se fie sufletul organului ce are să se înființeze, sunt dînșii adevărați reprezentanți ai ideii șagunaiane când ei, după cum s'a dat alarma prin diarele de preste munți, intenționează ași îndrepta atacul togma asupra tipografiei archid. și a organului nostru? Oare au uitat acești oameni luptele cele mari și grele ce le au avut marele archieru cu ministrul ultramontan absolutistic Thun și cu alți ultramontani, până ce au putut înființa tipografia archid., care era o necesitate simțită de toți credincioșii noștri? Înființarea tipografiei noastre a fost o acuzițiune, a cărei valoare a fost apreciată de toți — pe atunci — astăzi însă ea este un spine togma în ochii celor, cari au fost mai entusiasmați pentru dînsa. *Quantum mutatus ab illo!* ne vine a esclama, când auzim numai, că oamenii noștri proiectează un asemenea plan — pentru ași stêmpera mânia și pofta de resbunare.

Dar să ne oprim! Un asemenea plan totuși în cele din urmă nu se va pune în lucrare și numai mîncărimea și maliția unor diaristi neastêmperați poate presupune, că nesce oameni, cari numai ieri alaltăieri bătură pe la ușile vechilor lor contrari, pentru ași resufla mânia și resbunarea în public și ași discredita tot trecutul lor, pot aluneca în impasul de a recurge la o asemenea programă destructivă.

De vrut vor vrea dînșii ceva, căci ispita e mare, și omul e om, însă ei sînt toți oameni cu scriptura în sin, și știu că întoarcerea și în oara a unspredeceia încă se primesce. Apoi să nu uităm că marfa s'a anunțat prin doba cea mare în Bucuresci, și e lucru vechiu, că dacă ajunge marfa la dobă, puțină nădejde mai este.

Onoratei redacțiuni a „*Telegr. Rom.*” în Sibiu.

Ne permitem rugarea să binevoiți a primi în coloanele stimatului Dvoastre diar alăturata încunoscîntare a publicului despre înființarea unui institut tipografic în Sibiu sub numele „*Ateneul român*” și a ne da concursul D-voastre la realizarea acestor întreprinderi.

Ai Onorabilei Redacțiuni

Sibiu, 2 Februarie 1884.

Comitetul electoral central.

P. Cosma,
președinte.

A. Trombițaș,
secret.

Ateneul român

institut tipografic în Sibiu.

Subsemnații aducem la cunoscînta onoratului public, că provocați de cătră mai mulți bărbați de frunte ai națiunii noastre și de cătră unele din mețingurile române, ținute în anul trecut, dorind a coresponde opiniei publice, și a mulțami una din cele mai simțite trebuințe la românii din Austro-Ungaria, ne-am unit într'un consorțiu, cu scopul de a înființa o societate pe acțiuni sub firma „*Ateneul român*”, institut tipografic, cu scop de a desvolta și inavui literatură română și a fonda un diar cotidian totdeauna organ al partidei naționale române.

Capitalul social va fi de una sută mii florini v. a. compus din 1000 acțiuni à 100 fl.

Timpul și locul subscrierii acțiunilor se va face cunoscut în diarele aceste conform legii comerciale.

Sibiu, 2 Februarie 1884.

Vincentiu Babeșiu,

proprietariu, membru al Academiei române.

George Barițiu,

membru al Academiei române.

Parteniu Cosma,

advocat.

George Pap,

proprietariu.

Dr. Ioan Rațiu,

advocat.

Visarion Roman,

director al institutului de credit și de economii „*Albina*” membru corespondent al Academiei române.

George Secula,

advocat.

Anania Trombițaș,

referent școlar în consistoriul archidiecezan gr. or. din Sibiu.

Convocare.

Inteligenții români cu drept de alegere, cari voiesc a desvolta activitate pe terenul legal, sînt invitați a lua parte la conferența pregătitoare ce se va ținea la Budapesta în 14 Martie c. n. după

ameași la 5 oare în sala hotelului la „*cornul vînătorului*” (Vadászkürt.)

Deputații dietali români.

„*Viitoriul*”.

Omorul din 9/21 Februarie.

Făptuitorii cruntului și groaznicului omor comis contra familiei Dr. Friedenwanger sînt descoperiți. Marți după amiazi se răspîndise cu iuțeala fulgerului prin cetate scirea, că cei doi ucigași juni: Anton de Kleeberg și Robert Marlin au mărturisit înaintea judeului de instrucțiune crima. Particularitățile ce compun această dramă înfiorătoare se transplantă din grupă în grupă la oamenii din public ce așteptau cu neastêmper să cunoască aceste detaieri crunte. Nelinisea și nerăbdarea, de care era stăpînit publicul în diarele din urmă, au dispărut deodată. Direcțiunea poliției, procurorul și judele investigator au purces cu multă precauțiune și au urmărit mai departe momentele de suspexiune aproape coplesitoare ce agravau pe inculpații Kleeberg și Marlin, fără de a pierde din vedere posibilitatea că pot să mai fie și alți complici la acest omor înfricoșat. Investițiunea judecătorească s'a introdus și îndeplinit după prescriesele legii. După ce prin o norocoasă întemplantare se descoperiseră instrumentele de omor, s'au cercetat legătura dintre acestea și eventualii făptuitori, s'au făcut arestările necesare, s'au cules și asigurat momentele de suspexiune. Până alaltăieri au mai lipsit numai unele fire în rociul pregătit cu multă îngrijire pentru a prinde pe vinovați. Marți după amiazi directorul poliției și procurorul de stat au făcut o perchișițiune de casă, care a completat rociul dînd judeului de instrucțiune dlui Iahn în mână materialul pentru a opera contra inculpaților și a-i face să mărturisească faptul tăgăduit cu multă cerbicie. Frații Gruninger constatîndu-se a fi nevinovați se vor pune pe picior liber.

Atât în genere — acum vom începe în detaliu.

Marți după amiazi, s'a făcut de nou o perchișițiune de casă în locuința lui Marlin și într'a lui Kleeberg. S'au cercetat mai cu de amăruntul toate unghiurile, în șop și în pivnița, săpînduse padimentul etc. În locuința lui Marlin nu s'a aflat nimic. Mai norocoasă a fost cercetarea la locuința lui Kleeberg. Aci s'au cercetat cu deamăruntul un șop de lemne, în care pre lângă alte învechituri s'au aflat o masă veche de cuină, încungurată de două părți cu lădi, străiți ș. a. Depărtîndule pe acestea lucrătorii măturară gunoale și paele de sub masă. Un lucrător dede săpînd de un obiect tare, care fu cercetat mai de aproape.

Acesta era un pantalon negru legat la amîndone capetele și umplut cu obiecte grele. Când procurorul deschise pantalonul află întrînsul un revolver de busnariu, nisce ochianuri, nisce fărfații de argint și diverse prețioase, brațele, ceasuri, medalioane și alte lucruri. Pantalonul era atât de indosat cu aceste obiecte, încât nu-l puteai îndoi. Gaura, în care era ascuns, era lungă și îngustă. Lângă aceasta gaură, mai era alta goală coperită numai puțin cu paie și gunoae. Aceasta parte a șopului nu fusese cercetată la prima perchișițiune.

Fiind acest pantalon agnoscat că este a junelui Kleeberg, nu mai era nici o îndoială, că Kleeberg l'a îngropat cu obiectele acolo, coperind groapa cu paie și gunoae și punînd masa și alte învechituri peste locul suspect.

Acest *corpus delicti* grav descoperit pe la oarele 11 ante. am. fu dus la tribunal și predat judeului investigator Iahn. Acesta, acoperind obiectul cu un vestmînt, luă de loc pe Kleeberg la interogatoriul. Kleeberg întimpină momentele de suspexiune ce l'agravau cu atîta cerbicie și lipsă de precauțiune încât făcea să se îndoiască și cel mai experimentat jude criminal de vinovația lui. Deodată judele investigator trase vîlul de pe obiectele răpîte — Kleeberg îngălbinesce ca ceara își perde pe vre o câte-va minute prezența și graiul, până ce la stăruința judeului se înduplecă și începu a mărturisi crima cu toate detaierile cele groaznice.

Cei doi făptuitori, Anton Kleeberg și Robert Marlin au plănuit crima încă cu vre o câte-va săptămîni mai înainte; ei au făcut visite dese în casa lui Friedenwanger, cu cugetul de omor. Pretext la aceste visite era însași ocupațiunea ucisului, care da bani împrumut și pe amanete. Dar intențiunea de omor n'au putut îndeplini din cauză că nu li s'au părut împregiurările favorabile. În 21 Februarie (Joi) seara pe la 8 oare ambii după ce mai întăiu au beut vre-o câte-va litre de vin, s'au dus earăși în casa lui Friedenwanger proveđut fiecare cu un picior, dela tripodul unui cuptor; prelângă aceasta Kleeberg mai era înarmat cu un cuțit furat din ospătaria Neu-

müller ear Marlin cu un stilet. Ei aflară familia lui Friedenwanger ședînd la masă cu lampa aprinsă; Friedenwanger joca șach cu soția sa, lângă ei sta servitoarea care ținea în brațe pe baiatul cel mic de patru ani. Nimic nu prevestea reutatea ucigașilor când acestia intrară în casă. Kleeberg avea ferul în busnariul din lăunțu al căputului preste care era imbumbat căputul cel de asupra, ear Marlin avea ferul seu în mîneca stîngă a căputului. Marlin aretă că vrea să rescumpere un medalion amanetat (zalogit). Doamna Friedenwanger care de regulă purta cheile dela cassa Werthemiană la sine, deschise cassa și scoase dintrînsa o cutie, în care era păstrat medalionul împreună cu alte prețioase. În vreme ce doamna puse cutia pe masă și se lita împreună cu soțul seu, plecați în cutie, canibali la un semn dat scoaseră fie-care ferul seu și Kleeberg dede lui Friedenwanger, ear Marlin doamnei câte o lovitură în cap atât de teribilă, încât nenorocitele victime au căđut cu capetele sfărmate la pămînt. Servitoarea cuprinsă de spaimă a scăpat copilașul din brațe, ear după aceasta cei doi ucigași se răpediră amîndoi asupra servitoarei și a copilașului și-i loviră și culcară la pămînt. Marlin se duse la cassa Werthaimiană și o despoia, ear într'aceea Kleeberg comise contra victimelor moarte bestialități cunoscute, tăindu-le găturile cu cuțitul și spintecînd lui Friedenwanger pîntecele ș. a. Cănele, care scăpase neucis, se afla pe timpul omorului în curte. Precînd Marlin era ocupat cu raptul și cu spargerea dulapurilor, se aude o șgîrietură pe pîrete. Marlin easă afară și vede că este cănele, care și intră în casă după Marlin, unde se așeadă pe divanul odăiei, în care erau cadavrele mutilate. În acel moment, după mărturisirea lui Marlin, Kleeberg tocmai tăia gătul doamnei Friedenwanger. Ucigașii pachetară apoi obiectele răpîte, prețioasele și vre-o doi bani gata, învăliră instrumentele de omor mîngite de sînge, într'o cărpă, (aflată la podul de lângă spital), care era destinată pentru păstrarea prețioaselor și a fîrturiilor în cassa werthemiană, Marlin dede foc cu o lumină de stearin unui străjac, ear Kleeberg aruncă lampa cu petroleu ardînd în păcel, unde aruncaseră mai înainte hărții și cărți, și după aceasta s'au depărtat. Cu cheia ce o luară din cuină încuiară ușa dela stradă, svêliră cheia (care până acum nu s'a aflat încă), preste zid în curte și ca și când nu s'ar fi întemplant nimic, și-au vîđut de cale, trecînd prin strada sărei și pre la bastiunea Haller, unde Kleeberg s'a încercat să arunce cuțitul de omor preste zid în grădina parochială catolică, dar fără rezultat. Aci și-a căpetat cuțitul stirbătura. Apoi au ascuns cărpa și instrumentele de omor sub podișorul de lângă spitalul civil și fie-care s'a dus acasă. Marlin dede partea sa răpita lui Kleeberg, afară de unele inele, care lunecaseră în cuțușala căputului. O jumătate de oară după sevêrsirea acestui omor crunt s'a observat focul în casa lui Friedenwanger. Kleeberg și Marlin alergară la locul incendiului se stingă și dînșii focul pus de ei înșiși.

A doua di (Vineri) Marlin avea să călătorească din Sibiu în afaceri de agentură. În aceasta di dînsul fû arestat togma în momentul când era se plece, însă neconstatîndu-se alte momente agravatoare fû liberat. Inelele ce lunecaseră în căpușală, le au fost ascuns Marlin după o bîrnă dela privadă în locuința sa și le a dat apoi după ce interogatoriul prim n'auvut rezultat, și pe acelea lui Kleeberg. Interogatoriul cu Kleeberg a ținut dela 12 până la 2 oare d. m. După o pauză fu adus Marlin la interogatoriul. Acesta nega în mod nerușinat și cerea să fie eliberat. Abia după ce i se produse cuțitul furat dela Neumûler și modul cum a urmat omorul, începî să șovăiască, fără însă de a face o fasiune deplină. Dar când fu confrontat cu Kleeberg, despre care nu scia că este arestat, și când acesta indigitînd la obiectele răpîte diase: „eu nu me trădam nici pe mine nici pe tine dar e prea tîrđiu — s'au dovedit toate” — Marlin începu a tremura și îl trecură lacrămile, apoi diase și el că e prea tîrđiu și făcu depunerea.

Era un ce șgulitoriu a vedea pe acesti criminali împetriți completînd detaierile cruntului omor și corigîndu se reciproc cu un *aequo animo*, ca și când ar fi vorba de un lucru de toate diarele.

Marlin s'a portat înainte de a mărturisi într'un mod insolent, ear după depunere a început a plînge și se arata frînt. Kleeberg pare mai mult tîmpit. Ambii se diice că și-ar fi esprimat Marți dorința să vadă pe nenorociții lor părinți.

Incendiul al doilea dela moară neagă a-l fi pricinuit ei, de asemenea ori ce altă crimă ce li se mai impută.

După mărturisirea criminalilor nu mai sînt alți complici la acest omor.

După ce faptul e constatat drama înfiorătoare va merge cu pași repeđi pe calea sa spre încheere,

Varietăți.

* (Convocare). În urma scriptei Preaonoratului Comitet electoral permanent al partidei naționale române din Sibiu de dno 10 Febr. a. c. alegătorii români din municipiul Clușului adunându-se în 2 Martie a. c. la o consultare, au decis să se țină adunarea generală a alegătorilor români din Comitatul Coșognei și municipiul Clujului în 12 Martie (ziua târgului) la 11 oare a. m. în localitatea casei române (casele parohiale rom. gr. cat.) pentru constituirea clubului electoral.

Subscriși avem onoare a invita prin aceasta la adunarea amentită pre toți alegătorii români susnumerați, și în special pre on. membrii ai congregațiunii comitatense, rugându-i ca să se înfațișeze în număr cât de complet.

Cluj, în 2 Martie 1884.

Din însărcinarea conferinței.

Iuliu Coroianu,
președ. adhoc.

Basilii Podoba,
secretar adhoc.

* (Victor Napoleon). „Pesti Napló” comunică după un telegram din Paris, că Victor Napoleon fiul lui Jerome Napoleon, va intra în armata română la servicii militare. Mult ne place că putem înregistra și noi aceasta scire despre simpaticul june prinț în care se concentrează cele mai bune speranțe ale francesilor și preste tot ale rasei latine; dar și mai mult ne-ar plăcea să o putem constata ca fapt complinit.

* (Cronica Judiciară). Baba Ileana, recte Ileana Popească, peșitoare de profesiune, a fost propusă ca martoră în procesul intentat de o camaradă a ei unui oare-care Durdac pentru neplata remisei de 3% din valoarea zestrei ce a primit acesta la căsătoria sa cu dsoara Lina Hagiul.

Întrebată cum o chiamă, baba Ileana privesce cu oare care compătimire pe președinte;

Ei! cum să me cheme: eacă, baba Ileana! Cine nu cunoaște pe baba Ileana? Aș vrea să am atâta galbini căți flăcăi am însurat și câte fete am măritat! Toți boerii dela Curte mă știu pe mine, și chiar dela Divan, că la mulți le am făcut vorba și au nemerit bine. Dvoastră, de! sunteți mai tineri, și nu cunoașteți pe baba Ileana...

Președintele: Acuma și-am făcut și noi cunoștința. Ea spune-ne, babă Ileano, ce știință ai dta despre căsătoria dlui Durdac cu dsoara Lina?

Baba Ileana: Uite, Domnilor, să-mi fie cu ertăciune: sunt acum doi ani, m'am pomenit cu kir Durdac că vine la mine acasă și mi dăce: „Sci una, mamă Ileano? — Sciu maică, dacă mi oi spune. Me am pus gând să me insor cu fata Hagiului, și voin să te trântesc se-mi aduci foaia. — Ceas bun să-ți dea Dumnezeu, maică!” Peste vr'o două zile, într'o Duminică, după eșirea dela biserică, m'am dus la Hagiul, pe care l'am găsit singur. „Ei! ce mai faci, babă Ileano? ce vânt te aduce pe la noi? m'a întrebat Hagiul. — Mulțămim Dta, Hagiule; am venit să-ți cer fata.” Hagiul mi-a dăis că nu e gata; că a mai venit și Marghioala tot pentru chestia asta, dară că a dat'o afară fiindcă i-a vorbit vorbe necuviincioase. „Apoi, bine, Hagiule, i-am dăis eu, tocmai Dta să-ți în seamă astfel de clevertiri? nu sci Dta că la o fată mare (să-mi fie cu ertăciune, cinstiți boerii!) și un măgar sbeară?” Tura vura, Hagiul s'a înduplecat și a dăis că dă fetei 500 galbeni ferecați și nimica alta. Eu am mai stăruit să-i mai dea măcar și casele dela Mahala, fiindcă băeatul e bun și la adevăte le, tot fi sei aveau să-i rămăe. În sfârșit ce să ve mai spuiu? am luat foaia și am arătat-o lui Durdac. El, la început, cam făcea nazuri: că e puțin; că Hagiul e kiabur și trebuia să dea mai mult; că e traiul scump foc și în ziua de astăzi numai e ca în vremele de demult când te duceai în piață la târg-eală cu câteva parale și îți mai da și cusur înderet. Însă lam înduplecat și pe el, și nunta s'a făcut, așa că după Pasci se împlinesc doi ani. Durdac mi-a dat 7 napolioni, eară Hagiul 2. Eu am fost mulțămită și cu atât, căci așa e meseria noastră: dela unii mai mult, dela alții mai puțin; cum dă Dumnezeu!

Grație depozițiunii babei Ileanei, Tribunalul a a respins apelul celei dea doua peșitoare ca nefundat. „Dreptul”.

* (Peana de aur celui mai bun scriitor beletristic roman). Administrațiunea diariului „Amicul Familie” ce apare în Gherla, a destinat o peană de aur pentru premiarea celei mai bune scrieri beletristice (poesia, novela, piesa tearală s. a.) publicândă în acest diariu. Se vor preferi scrierile acelea a căror sujet va fi scos din istoria noastră națională, ori din viața socială a poporului român. Terminul concursului e 18/30 Octomvre 1884, pe când manuscritele, nesub-

scrise de auctor proveđute cu oare care devisa, sânt a se trântite la „Cancelaria Negruț în Gherla (Sz. Ujvár — Transilvania), alăturând la ele și o epistolă sigilată cu sigil străin, care în lontru se arete numele auctorului ear din afară se poarte devisa operatului.

Peana aceasta este o lucrare de arta a unei dintre cele de întâia firme din Paris. Cotorul întreg e lucrat din aur în forma penei de gescă, ear vârful penei e din diamant. După adjudecarea premiului, se va tăia în cotor o inscripțiune potrivită împreună cu numele premiului.

* (Justiția militară rusă). Guvernatoarele militar din Varșovia locotenentele mareșal Berg ține foarte ca militarii să fie curăți și regulați îmbrăcați. Acum câte va dăle el vându pe un locoteninte de infanterie că purta pinteni, îl ocără și-l trimise pentru opt zile la arest. Toate rugăciunile de al erta remaseră zădarnice și generalul dăise: „Dacă vei vedea vrodată că eu calc regulamentele îți dau voie să me pui la arest.” La 17 Februar locotenentele întelni pe mareșalul Berg și dăise superiorului seu: „Escelența Sa mi a permis să-i fac și eu imputări. Escelența Sa este general de cavalerie și cu toate acestea nu poartă pinteni.” Generalul rise, și apoi răspuse: „Ai dreptate și merit o îndoită pedeapsă. Dar fiindcă n'am vreme să fac arestul și fiindcă dta îți petreci vremea numai bând, danțând și jucând cărți, apoi te însărcinez pe Dta să faci pentru mine acest arest de două săptămâni.”

* (O punte care cântă). Unul din corespondenții diariului „La nature” a dat la lumină faptul curios, al punții Filsit dela Lyon, care emite sunete foarte distincte pe diferitele puncte ale ei, când vântul este indestul de tare. Aceste sunete, care uneori au multă intensitate, sânt în genere de același ton, și dulceața lor este deamă de observat. Ar putea crede cineva în unele momente, ca această punte este locuită de legiuni întregi de naia nevedute. Eată explicarea acestui fenomen, după corespondentul diariului „La nature”: Parapetul punții este format de lespezi de peatră, de patru metri lungime și 21 centimetri grosime, unite la extremitățile lor și străpunse de o serie de deschișturi având forme unui dreptunghi terminat prin două semicercuri. Puntea fiind îndreptată dela Ost la Vest, vânturile din Nord și din Sud vin să lovească dea dreptul fețele exterioare ale parapetului. Curentele aeriene, lovinduse de vârful deschișturilor acestui parapet, produc nisce undulațiuni analoage cu acele ale instrumentelor de vânt; deschiștetură din parapet formează tubul și lespezea îndeplinesc rolul de resonatoare.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Iubirea și atragerea copiilor către factorul principal al învățământului, școala.

(Urmare și încheiere din Nr. 20)

Mai departe iubirea reciprocă usurează soartea învățătorului, să nu-și imagineze învățătorul, că el va petrece bine în viața aceasta, ci trebuie să-și împlinescă misiunea sa, și împlinindu-o să fie cu băgare de seamă la tractare cu școlarii, să nu fie dur ci cu manieră fină; că numai astfel se va înrădăcina în copii iubirea și atragerea către școală!

Vedurăm cum poate învățătorul să atragă copii către școală prin însușirile și manierele fine ale sale; să vedem cum poate să le atragă iubirea și alipirea către școală cu privire la învățământ, de oare-ce și dela învățământ atărnă iubirea și atragerea copiilor către școală.

Vor fi de aceia cari vor dăce: că ei purced cu toată afabilitatea cu copii, și totuși nu vin la școală. Ce e drept dacă purcede cineva cu toată afabilitatea și copii nu vin la școală, negreșit că a cădnt în alta greșală adevă: în predarea materiei de învățământ; de oarece scim că dacă vin copii la școală și-i primim sub scutul nostru trebuie să le predăm pe lângă toată afabilitatea și ceva învățături, cari necunoscându-le cum să le predăm rătăcim în vastul întreg al educațiunii. Învățătorii mai de etate mai că am potea spune în general că îndată ce vin copii la școală la 2, 3 zile și încep cu predarea obiectului de învățământ, cetitul și scrisul (în loc de scrisul și cetitul) și-i cheamă la tablă să-i învețe numele literei (în loc de sunet), care pentru copii ce vin prima oară la școală este o sarcină prea grea, și nu sânt în stare cu spiritul lor cel fraged, a cuprinde aceea materie împărtășită din partea învățătorului. Atunci învățătorul să superă vednd că copii nu pot să cuprindă materia împărtășită, și i dojenesce, ba capătă și de bătut; altul pentru că nu a putut lua în cap materia împărtășită altul pentru că a făcut ceva, altul pentru alta; de oare ce este sciut, când vin copii prima oară la școală sânt mai neînvățați, mai nestatornici, și fac ceva, atunci învățătorul să ia cu o gură mare pre copii greșeți și dojenesce și i bate atunci în copii se nasce ura față de școală, merge acasă po vestesce părinților, apoi ba se mai tragă el către școală.

Dovadă destul de învederată despre aceea ne arată: când te iei a vorbi cu cineva din popor despre școală, auți dăcnd pe unul și pe altul „și eu am fost o di la școală, și cum a mers mi-a dat dascălu o nuia, apoi ba se fi fost acel om care să mă fi putut duce mai mult la școală”

Apoi unul ca acela care purcede astfel mai poate oare să se plângă pentru nevenirea copiilor la școală? De sigur că nu! De oare-ce pe lângă o tractare așa animalică nu mai poate fi nici vorbă, ca copii să aibă iubire și atragere către școală.

Mai întâiu trebuie dezvoltate cugetele copiilor prin diverse raporturi, și apoi avnd cugete să le poată exprima prin cuvinte care se numesce vorbire sau limbă; și astfel avnd copii cugete și vorbe, cari sânt elementele limbei sânt capaci pentru cele de învățat. Toate aceste cer timp mai îndelungat și o tractare fină și mai multe alte exerciții*) până se începe cu scrisul și cetitul și așa succesivo la celelalte obiecte de învățământ.

Încât privesce pre învățătorul cu privire la predarea obiectului de învățământ, ca copii să aibă iubirea și atragerea către școală, și cele de învățat, voin aminti aci pe scurt. Învățământul să se predea în mod metodic**) conform naturii copiilor, că neținnd cont de aceste atunci educațiunea și instruciunea nu ar deveni nici când la scopul dorit. Să nu pretindă dela toți progrese de asemenea, de oare ce nu toți oamenii sânt dotați dela creatorul cu calități egale; altul a primit mai mult, altul mai puțin, altul e dotat cu minte ageră, altul cu geniul artei, de aceea învățătorul trebuie să fie cu privire la fiesce-care individ instruțiindu-l conform puterilor sale.

Mai departe învățământul să se predea în astfel de măsură ca spiritul copiilor să poată pătrunde și prelucra bine, că astfel va deveni învățământul solid, și ca învățământul să devină solid și temeinic, so mai recere ca învățătorul să nu grăbească cu propunerea altui obiect de învățământ, până când școlarii au priceput bine cele predate mai nainte. Să mergem cu paș mai lini și vom ajunge mai sigur la scopul dorit. Dar să ne grigim să nu prea scurtăm obiectul, căci nu produce soliditate, de oare-ce presupune cunoștințe mai înalte. Soliditatea pretinde ca cunoștințele necesare să se împărtășască elevilor în mod nescurtat, și în cât mai ușor. Învățătorul carele scie face învățământul ușor, fiindnd cont de personalitatea elevilor, este cu mult mai stimat, și astfel produce rezultat mai favorabil. Învățătorul să grigească să nu prea lățească materia, să nu creadă prin aceasta că va produce rezultat mai favorabil; ci din contră puterile energice ale copiilor vor slăbi, și se pot timp sub sarcina materialului; ci să grigească să nu prea însărcineze poterile copiilor, că va produce rezultat mai favorabil decât acela ce grămădesce la materie și pretinde ca spiritul copiilor să pătrundă, fără ca puterile copiilor să poată suporta aceasta sarcină.

Mai presus de toate să recere dela învățătorul în privința învățământului, ca să nu propună copiilor multe cunoștințe, ca ei să nu fie în stare ale suorta; că aruncând asupra lor o sarcină prea grea, ei vor cuprinde materia aceea numai pe deasupra, fără ca spiritul lor să o poată pătrunde, prelucra bine și cum se cuvine și copii vor învăța atunci numai din frică fără înțeles; și atunci învățământul nu e învățământ ci numai drăsură, și copii prin aceea se torturează, și vednd că nu o pot petrunde materia predata, se nasce în ei ura față de învățământ, ura față de școală, și prin urmare nici că poate fi vorba de progres.

Din toate aceste rosultă: că învățătorul trebuie să-și satisfacă înaltei sale misiuni, că nu mai astfel va deveni organ folositor omenimei; și satisfăcându-și nu se va căl nici când, că nu are pe cine să instruționeze pentru nevenirea copiilor la școală.***)

*) Veđi „Scriptologia” de B. Petri, pag. 58, 59—94.

**) Veđi „Instruciunea” tot de același autor.

***) Disertațiunea aceasta s'a cetit de către domnul învățătorul Ioan Costa în conferența învățătorilor din 22 August 1883 la Oradea mare. Din ea vor traze multe foloase învățătorii nostri de pe sate. O publicăm în haină, în care ni s'a trimis. Originalitatea formei încă va avé influența asupra învățătorilor nostri.

(Mijloc de cură.) Taturor căi sufer de epilepsie, convulsii (sgărciuri) și de nervi le putem recomanda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicinice, așa dăcnd minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, place du Trône, 6; deci fie-care bolnav să se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobândi sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavé în casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor adă locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, preșurile capitalei universale Paris sânt relativ foarte efine. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaiat al boalei. Trebuie să mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea rezultatele curei.

Loterie

Mercuri în 5 Martie 1884.

Sibiu: 40 45 83 54 51

Bursa de Viena și Pesta.

Din 4 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	121.85	121.90
Renta de aur austriacă	102.25	101.75
Acțiuni de bancă austro-ung.	843.—	844.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	311.—	310.75
Acțiuni de credit austr.	303.10	309.—
Renta ung. de hârtie.	88.20	88.10
Argint	—	—
Renta de aur ung. de 4%	90.75	90.65
Galbin	5.71	5.70
Napoleon	9.60	9.59
London (pe polița de trei luni)	121.45	121.45

Nr. 81. B. [685] 1-3
CONCURS.

De oare ce în urma concursului publicat în „Telegraful român“ Nr. 5 și următorii din anul curent, la postul de paroh în parohia de clasa a III din Costeni cu venit anual de 250 fl. v. a. până la termenul prescript n'a suplicat nici un individ calificat, așa termenul concursului supramentionat se prolonghesce cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful român“.

Cupșeni în 18 Februarie 1884.
În conțelegere cu comitetul parochial.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 60. [684] 1-3
CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Zaran d se escrie concurs pe baza „Statutului organic“ §. 63. combinat cu §. 23. punct 5 și a instrucțiunii votate de sinodul arhidiececan la 13/25 Aprilie 1877 Nr. 191 §. 7.

Fiitorii protopresbiter, ca atare va fi tot odată și paroh în parohia vacantă în locul central al tractului, anume în opidul Brad, director la gimnaziul român gr. or. cu 4 clase

gimnasiale, și președinte al reprezentanței gimnasiale.

Emolumentele împreunate cu acest post protopresbiter sunt: a) venitele ordinari protopresbiterali, cari stau din ajutoriul de stat și din taxele ce încurg pentru ședulele de cununie, pentru vizitarea comunelor tractuali, pentru procesele divorțiali și pentru alte speciale funcțiuni protopresbiterali; b) venitele ordinari ale parohiei de clasa a III din Brad.

La postul acesta pot concurge bărbați apti și binemeritați pe terenul bisericesc și scolar, având totodată a documenta o pregătire cel puțin de VIII clase gimnasiale sau reale cu testimoniu de maturitate, ca au terminat studiile teologice la vre unul din institutele metropoliei noastre și au susținut cu succes bun examenul riguros de calificățiune, sau cari după pregătirea indicată mai sus au terminat studiile teologice la vre-un institut ortodox afară de metropolia noastră, dar apoi au depus examenul de calificățiune înaintea comisiei examinătoare a consistoriului arhidiececan.

Pot însă concurge și fără testimoniu de calificățiune profesorii de teologie și preoții chirotoniți înainte de introducerea examenilor de quali-

ficațiune, dacă în celelalte au calificățiunea prescrișă de mai sus.

În mod excepțional pot concurge și fără prescrișă calificățiune gimnasiale acei administratori protopresbiterali, cari din privire la aplicabilitatea lor, la zel și acurateța manifestată în administrarea protopresbiteratului vor avea dela consistoriul arhidiececan (plenary) speciala îndreptățire la acest concurs.

Cei ce veiesc a concurge la acest post, au a-și așterne suplicile de concurs la veneratul consistoriu arhidiececan în Sibiu, în restimp de 30 de zile deta prima aparițiune a acestui concurs în foaia „Telegraful Român“, alăturând câte o tabelă de calificățiune, care să conțină date esacte și speciali în următoarele rubrici: numele caracterul (rangul bisericesc) și locuința concurrentului, anii etății, (anul, luna și ziua născerei) studiile pregătitoare, afară de cele teologice (anul, locul și categoria acelor) examenul de maturitate și altele; studiile pregătitoare teologice) anul și locul acelor și examenul de calificățiune), serviciile de până acuma pe terenul bisericesc și scolar (timpul, locul și categoria acelor) în fine cunoștința limbilor și alte reflecțiuni.

Datele din aceasta tabelă sunt de a se întări cu documente, cari să se accludă în original, precum carte de botez, testimonii scolastice și de maturitate, testimonii teologice și de calificățiune, atestate de servicii bisericesci și eventualmente toate altfel de recomandări.

Brad din ședința comitetului protopresbiterat ținută la 30 Ianuarie 1884.

Președinte Notariu
George Părău, Stefan Albu,
adm. protopresb. profesor gimn.

Demn de atențiune!

EPILEPSIE
CONVULSIUNI (sgârciuri)
ȘI
BOLNAVI DE NERVI.

Află ajutoriu sigur prin metoda mea. Onorariu numai după ce se vor vedea rezultatele. Tractament prin epistole, sute de indiviși vindecați.

Profesor Dr. Albert.

Pentru deosebitele succese din partea societății științifice franceze **distins cu medalia cea mare de aur clasa I-mă**,
[646] 6. Place du Trône, Paris. 40

Unicul, cel mai avantajos și mai bun mod de comandare!

Articuli și lucrurile înșirate se pot comanda dela firmele numite de primul rang mai avantajos și mai sigur numai și exclusiv dela redacțiunea

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

(Budapesta VII. Károlykör 7).

Se garantează următoarele **avantajie**: 1. Articuli și lucruri numai de calitate cea mai bună se espedează dela firmele de primul rang celor ce fac comande, numai cu prețurile originale, după curant original. — 2. Comandatorul poate să acopere toate trebuințele printr-o singură cartă de corespondență și poate economisa separat speșele de espedițiune. — 3. Din prețul **fixat** pentru articuli și lucrurile marcate cu o stea **dăm rabat** 10% și dela 10 fl. în sus espedăm toate franco. — 4. Comandele și corespondențele respectivului le efectuim gratuit. Spedițiunile le îngrigesce Vajda Bela speditor de prima clasă.

Pentru fie-care comandă oferim garanție întreită: din partea firmei, a spediturii și a redacțiunii „Nemz. H.“

I. Specialități de cură.

Spirit de vin acid Brázay, pentru 42 de boale diverse, de un efect ne mai pomenit, neapărat de lipsă în ori ce casă. Prețul 80 și 40 cr.

Cafea Ungaria. Dela Szalady Antal. Pentru dureri de stomach, dissenterie. Efect minunat de bun. Pentru sănătoși de neprețuit. Un chilo 1 fl. 20 cr.

Plastru universal pentru rane, Forty, vindecă ori ce rană la moment. După curant. Unsoare de rane universală de M. Weisz, prețul 30 și 50 cr.

Beri sanitarie **Hoff János** 1 ploscă 60 cr. Zacharicale smâlnuite 20 cr., esență de malt 70 cr. **Strausz B.** bere de piept, pilule recoroitoare și pastile de pe piept. După curant. **Pilule sanitare carpatine** contra tusei, scrofulelor și contra durerilor de piept din magazinul principal al lui Friedrich cu 21 cr.

Specialități de cură din magazinul principal a lui Török József: Pentru prășirea de barbă 2 fl. 60 cr. Vas bravais 3 fl. Recomandăm în deosebi:

Esență de ochi de Dr. Lebois, apă de cură pentru ochi franceză, de un efect mare și pentru întărirea ochilor sănătoși, indispensabilă pentru ori ce familie îngrigată de organele vederii la membrii sei; neapărat de lipsă pentru ochi slabi, bolnavi și căsnători de durere și în genere pentru ori ce boală sau incomoditate de ochi, ca o medicină din cele mai escelente de soiul acesta de cură și recunoscută ca cea mai bună și recomandată din partea celor mai autorizați doctori de medicină. Afară de Török József se mai poate procura dela depositarul principal: Müller L. strada Soroksár 4. Prețul unei sticle 90 cr.

Esență de pelin. Medicament premiat cu medalia de aur, bun pentru eroide, lipsă de apetit etc. Amestecat cu vin dă pelinul cel mai escelent. Afară de Török J. se poate încă procura dela inventatorul Müller Iacob (Strada Rostély, casa proprie) prețul 50 cr. Plosca mare (de 1 1/2 litră) 3 fl. 50 cr.

Flanel pentru reumatism din fabrica lui Török Josef.

„Săpun din planta „Sultana“, soiul Nemencsek, pentru boale de piele, pete de ficat, pete pe față, mătreață și contra migrenei. Prețul 35 cr.

Prește acest preț toate specialitățile de medicamente după curant.

II. Parfumerii.

Puder-Blaha din parfumeria lui M. Müller. Tot acolo se află ori ce feliu de pudere și parfumuri. — „**Juno-crème**“ **Janus** din materie fără ingrediente minerale și nestricăcioase, contra petelor, pete de ficat, 1 fl. 50 cr. „**Juno-pasta**“ pentru albirea ca neaua a feții — 2 fl. — „**Juno-puder**“ 60 cr. Recomandate în modul cel mai favorabil de institutele chemice din Viena și Budapesta. Parfumarii indispensabile pentru toaletă.

Medicament nou unguresc pentru coloratul părului pentru redobândirea colorarei naturale. Specia Tokody prețul 2 fl. 50 cr.

Săpun parfumat Sultana. Indispensabil în ori ce budoar, de un efect recunoscut extraordinar. Prețul 3 bucăți 1 fl. Soiul Nemencsek.

Medicament pentru creșterea părului. Secretul familiei a lui R. Hausner. Prețul 1 fl. 40 cr.

Prește acest preț ori ce parfum după curant.

III. Articuli de economia casei.

Fabricatele „Első m. fekete bórkenőcs ggyár“ („Prima fabrică ung. de pomăți negre.) Pomade neagră pentru pei 1 fl. 20 cr., galbină 1 fl. 50 cr. Lac dublu venețian 60 cr. de Nemencsek, speditorul de curte a archid. Iosif. Speditor militar, polițian etc.

Cleiu universal rece de Singer. Pentru cleirea buților, sticlelor, pipelor, bucăților de lemne și a peilor. 20 cr.

Poleitură de lac Mosánsky. Pentru curățirea metalelor — soiul Nemencsek 10 cr. Prav contra insectelor — Polsch — 1 fl. Prav pentru stăpîrea cloșanilor de Reiss 1 fl.

Articuli de modă, vestminte.

Articuli de modă pentru bărbați și schimburi de Ludovic Karikás. Vestminte albe sanitarie și îmbrăcăminte de Dr. August Jäger din magazinul principal din Budapesta. Pălării din magazinul principal al lui Nyerges.

Articuli de modă pentru femei dela speditorii de curte Monasterlii și Kuzmik. Vestminte femeesci dela Friederich, din croitoria principală a fostilor Alter și Kiss.

Papuci din fabrica lui Lörcinc István, pentru dame și copii.
Prește acest preț curant normal.

Felurimi.

Se recomandă produsele de spirt, drojde de bere, liqueur, rum și esența de oțet, din fabrica societății Gschwindt. Fabrică și baie: Józsefváros, Üllői ut. Magazinul principal: Károly körut 17, în casa br. Orczy.

Mobiliu de casă, dela prima societate industrială de mobile. Scaun **excellentiar**, pentru 16 scopuri de C. Schöberl. Căși de bani, de Fr. Wiese, speditor de curte. **Mobile de fer**, de H. Stütz. Vestminte de pat, dela speditorul de curte T. Hüttl.

Sticlării din fabrica lui Stölze și fii, din fabrica lui B. Kocsik. **Requisite pentru cai** de L. Szigeti. **Requisite din gimnastică**, unelte, petri de moară, requisite de cuină, de Geitner și Rausch.

Biliard și mese de joc de J. Gyöngyösy. „Ariston“ instrument musical ce cântă de sine, 25 fl., din magazinul principal. „Orchestra“ orchestru admirabil, cântă de sine, dela 1000 fl. în sus, din fabrica principală. **Clavire** din fabrica lui Lédeczy.

Puși de vânat, pistoale etc. la speditorul de curte Kiraer. **Requisite de vânat** și pentru călătoria, dela T. Kertész

Mașini economice, de N. Fehér. **Mașini de cusut** de Neidlinger. Instrumente necesarii la măiestrii de Geitner și Rausch.

Cele mai eminate vinuri spumegătoare din Franca, dela L. Müller, reprezentantele firmei Jaques Louis Frères în Budapesta Grand vin dela courone 3 fl. 80 cr. Carte blanche 1-ère chois 3 fl. 50 cr.

Essenții pentru gățirea liqueur-elor de ori ce soi, din fabrica lui A. Watterich.

Portrete succese frumoase, din laboratorul lui J. Neumann, Zugrăviă de carbune 3 fl., de cretă 6 fl., de oleu (mărimea întreagă) dela 8 fl. în sus. Icoanele se remit nevătămate. Stindarde cu portrete pentru alegeri, din laboratorul lui J. Neumann.

Lucruri de gravură, sigile, stampilii, marce de sigil, monograme, cu prețul cel mai eștin.

Din farmacia lui Fácányi se capetă următoarele specii de cură: 1. **Mustarul dulce** de Fácányi. Cu efect extraordinar și eminent sigur contra catarului de gât, intestine și stomach etc., în casuri de lipsă de apetit, recunoscut de mai mulți cu recomandățiuni numeroase, veritabile și sincere. Prețul: 1 fl. sau 50 cr. — 2. **Săpun Fhenil**, cel mai bun săpun de cură 1 fl. — 3. **Spirit de vin serat** în compozițiunea cea mai veritabilă unicul cu efect sigur, 80 și 40 cr. — 4. **Papir contra reumei**, vindecă momentan ori ce durere de dioși, cap și reumă.

Cu un cuvânt, ori ce obiect și articlu, se gătesce și tramite conform tarife tipărite.

Primul loc de central de speduire a tuturor productelor, articlilor și fabricatorilor de esport din Ungaria (vin de Tocai, Ménes, din ținutul Balaton, prin L. Vomossy, bere de Kőbánya, dela Dittrich și Gottschling, pipă de Semnitz dela F. Heller, fer unguresc, otel etc. dela P. C. Vadhus, lampe, papir, săpun, paprica (ardei) de Seghedin etc.), procurându-le toate dela izvoarele cele mai directe, cu prețuri fisoate și cu prețul stabilit în tarifa respectivelor firme. E de ajuns a adresa o cartă de corespunđința la redacțiunea:

„Nemzetközi Hirdető“.

(Budapesta VII. Károly körut 7.)

Efectuire promptă, onorabilă și grabnică.